

Het geheim van de vijf helmen

Anne en Timo fietsten rustig door Bavel. Het was een warme middag en ze hadden nergens haast voor. “Zullen we langs de kerk gaan?” vroeg Timo. Anne knikte. “Ja, dat vind ik altijd zo’n bijzondere plek.”

Toen ze bij de kerk aankwamen, stopte Anne plotseling. Haar ogen bleven hangen bij iets voor de kerk. “Daar... kijk eens,” zei ze.

Voor de Heilige Maria Hemelvaartkerk stond een monument. Op een stenen plaat lagen vijf metalen helmen. Anne stapte af. “Waarom zijn het er vijf?”

Timo keek aandachtig. “Er staat tekst bij.” Anne las hardop: “Als herinnering aan vijf soldaten van de 1e Poolse Pantserdivisie... onthuld op 12 oktober 1952.” Ze fronste. “Poolse soldaten? Die kwamen toch niet uit Nederland?”

“Misschien hebben ze hier gevochten,” zei Timo. Anne keek nog eens naar de helmen. “Ik wil weten wie dit waren.”

Ze besloten op onderzoek uit te gaan. Eerst gingen ze naar **Bakker van Disseldorp**. “Vijf Poolse soldaten?” zei de bakker terwijl hij brood in een zak deed. “Ja, daar weet ik wel iets van. Die mannen zijn hier gesneuveld tijdens de bevrijding van Bavel, in de Tweede Wereldoorlog.” “Gesneuveld... betekent dat ze zijn overleden in de oorlog, toch?” vroeg Anne. De bakker knikte. “Ja. Ze vochten hier zodat wij vrij konden zijn. Na de bevrijding zijn ze hier ook begraven, bij de paters.” “Hier in Bavel?” vroeg Timo verbaasd. “Ja,” zei de bakker. “En later zijn er nog meer Poolse soldaten overleden. Sommigen van hen liggen op het kerkhof van Bavel begraven.” Anne keek serieus. “Dus ze zijn niet alleen hier gestorven... maar ook hier gebleven.”

Buiten pakte Anne haar fiets weer. “We moeten meer weten.” “Kom, we gaan naar de supermarkt,” zei Timo. In de **Albert Heijn** vroegen ze het aan een medewerker. “Die soldaten hoorden bij de 1e Poolse Pantserdivisie,” legde de man uit. “Ze kwamen uit Polen om Nederland te helpen bevrijden.” “En daarna?” vroeg Anne. “Na de bevrijding kwamen er nog meer soldaten om,” zei de man. “Vijf van hen werden op het Bavelse kerkhof begraven, en minstens één bij de paters.” Timo keek Anne aan. “Dus op meerdere plekken in het dorp liggen soldaten begraven...” De man knikte. “Ja. Het hele dorp draagt eigenlijk hun herinnering.”

Hun laatste stop was school. In de gang hing een informatiebord over de oorlog. “Hier!” zei Anne. Ze las de namen hardop:

“Antoni Dudek, 33 jaar...
Ignacy Paluch, 32 jaar...
Antoni Ruchała, 30 jaar...
Jan Chwistek, 38 jaar...
Gustaw Kantor, 19 jaar...”

Timo keek op. “Negentien... dat is nog maar net ouder dan wij.” Anne slikte. “Ze hadden vast ook een thuis... familie...” Ze las verder: “Deze vijf mannen sneuvelden tijdens de bevrijding van Bavel en werden bij de paters begraven.” Anne wees naar de tekst. “Zie je? Dat klopt met wat de bakker zei.”

Aan het einde van de middag stonden ze weer bij het monument. De zon scheen op de vijf helmen. Anne keek ernaar. “Nu snap ik het.” “Ja,” zei Timo. “Die vijf helmen... dat zijn die vijf mannen.” Anne knikte. “Ze kwamen van ver. Uit Polen. Ze hebben hier gevochten... en ze zijn hier begraven.” “Op verschillende plekken in Bavel,” zei Timo.

Anne keek nog eens naar de helmen. “Eigenlijk is het hele dorp een beetje een herinneringsplek.” Ze las zachtjes: “Als zichtbare herinnering...” Timo zei: “Dan moeten wij ze ook blijven herinneren.” Anne knikte. “Elke keer als we hier langsfietsen... en misschien ook eens naar het kerkhof gaan.”

Even stonden ze stil. Niet omdat het moest... maar omdat ze begrepen waarom het belangrijk was.

Een paar dagen later was het 4 mei. Een dag om de 5 soldaten te herdenken en om ze dankbaar te zijn.